

СЕКЦІЯ Х. ВЕТЕРИНАРНІ НАУКИ

ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ У КОТІВ

Богданова Ася Юріївна

здобувачка вищої освіти факультету ТВППТСБ
Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Науковий керівник: Іовенко Артем Володимирович

ORCID ID: 0000-0001-5675-220X

канд. вет. наук, доцент, доцент кафедри ветеринарної медицини та гігієни
Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Цукровий діабет у кішок – це поширене ендокринне захворювання, що досить часто зустрічається, при цьому захворюванні організм тварини не здатний нормально стежити за кількістю глюкози в крові та її обміном. При цьому знижується виробництво інсуліну або виникає стійкість до його дії клітин тканин. А часткова чи повна недостатність інсуліну – причина стійкої гіперглікемії, що характеризує цукровий діабет кішок [1].

В цілому, кішка – це тварина, що відрізняється за складом від собаки і більш чутлива до стресу, через це може піднятися рівень глюкози в крові, хоча це зовсім не означає, що у кішки неодмінно діабет, а це лише тимчасова гіперглікемія. Коли кішка заспокоюється, це явище минає. Тому іноді при заборі крові в клініці, де кожен вихованець може сильно хвилюватися, цукор може виявитися підвищеним, і такий випадок завжди потребує подальшого уточнення.

На діабет може захворіти будь-яка кішка незалежно від породи та статі. Встановлено та опубліковано в літературі дані, згідно з якими кастровані коти приблизно в 2 рази частіше хворіють на цукровий діабет, ніж стерилізовані кішки. Це аргументують тим, що у котів вищі ризики розвитку ожиріння, вища концентрація інсуліну та нижча чутливість до нього.

Інсулін – це особливий гормон, який секретується підшлунковою залозою. Потрапляючи в кров, він переводить глюкозу в органи та

тканини тіла, а кожна клітина організму отримує таким чином харчування та енергію. Але сама хвороба розвивається, проявляється і перебігає однаково у обох статей, і цукровий діабет у котів має наслідки та ускладнення абсолютно такі ж, як і у кішок. А ожиріння в будь-якому випадку є основним фактором, що сприяє виникненню хвороби.

Діабет 1 типу викликаний ушкодженням бета-клітин підшлункової залози. Як правило це трапляється через аутоімунну реакцію, при якій організм атакує сам себе. Точні причини цього не зрозумілі, проте можуть бути задіяні певні інфекції чи токсини. При цьому формується недостатня продукція інсуліну.

Цукровий діабет 2 типу, як і в людини, зазвичай багатofакторний. Ожиріння, недостатнє фізичне навантаження, старіння та неправильне харчування можуть бути фактором цієї хвороби.

Цукровий діабет у кішок матиме ознаки та симптоми, що залежать від форми захворювання. Але, зазвичай, найчастіший симптом – це посилена спрага (полідипсія) і, як наслідок, з'являється поліурія. При цьому утворюється більше сечі, і кіт починає частіше і об'ємніше мочитися, а сама сеча стає світлішою, прозорішою та містить глюкозу, тому іноді перша ознака, яку помітив господар, – липкі сліди від лап тварин на підлозі або інших поверхнях у квартирі. Також при неускладненому діабеті можливо збільшення апетиту (поліфагія). Але, незважаючи на підвищений чи нормальний апетит, тварина починає втрачати вагу.

Характерними клінічними ознаками за наявності цукрового діабету у свійського kota є: загальна слабкість, пригнічення та погіршення якості шерсті (зумовлені тривалою гіперглікемією та розвитком інтоксикації внаслідок порушення обміну речовин), а також гіпо- та анорексія [2].

Якщо власник не надав значення цим проявам, стан вихованця поступово погіршуватиметься. В основному це відбувається в період від декількох тижнів до багатьох місяців, може займати рік у деяких кішок. Тоді з'являються слабкість, млявість, блювання, можливий пронос, зміна ходи, хиткість.

Запідозрити захворювання може і сам господар вихованця, але підтвердити діагноз може лише ветеринар. На жаль, у більшості випадків тварина надходить до клініки не на первинній стадії розвитку хвороби. І хоча в такій ситуації цукровий діабет у кішок має досить характерні симптоми, провести комплексну діагностику обов'язково необхідно,

інакше неможливо виявити всі ускладнення, що розвинулися, і стабілізувати пацієнта, правильно надавши допомогу.

Насамперед лікар проведе клінічний огляд хворого. При цьому можна виявити зміни шерстного покриву: лупа, тьмяна шерсть, що злипається пучками; а також ожиріння або виснаження, зневоднення, гіпотермію, пригнічення, гіпотрофію м'язів, стопоходячу ходу. Далі у всіх випадках виконується забір крові для біохімічного, загального клінічного та аналізу на гормони щитовидної залози, призначається аналіз сечі, проводиться ультразвукова діагностика органів черевної порожнини, за необхідності кардіологічне обстеження. Результати всіх цих досліджень дозволять встановити тип діабету та вибрати відповідне лікування для кожного конкретного пацієнта [3, 4].

Після підтвердження діагнозу план терапії визначається ветеринарним ендокринологом. Звісно, лікування залежить від виду захворювання. При ускладненій формі хвороби необхідна госпіталізація тварини, і в умовах стаціонару проводиться первинна досить інтенсивна терапія – інфузія лікарських препаратів та ін'єкції інсуліну, причому використовується спеціальна схема частого введення інсуліну короткої дії, а доза при цьому низька, необхідна лише для усунення кетоацидозу. І тільки після покращення стану та нормалізації рівня кетонів у крові лікарем підбирається необхідний вид інсуліну, у якого діюча речовина може бути різною за тривалістю дії. Для цього лікар зазвичай становить так звану цукрову криву. Який би інсулін не застосовувався, кішки потребують введення інсуліну кожні 12 годин (поки що немає інсулінів для кішок із добовою дією). А також призначається необхідне симптоматичне лікування згідно з виявленими супутніми патологіями.

Якщо присутній неускладнений цукровий діабет, то, залежно від передбачуваного типу діабету, вибирається лікування дієтотерапією у поєднанні з інсуліном, або пероральними препаратами, але більшість медичних цукрознижувальних таблетованих форм у кішок не використовуються в силу їхньої гепатотоксичності та короткочасного ефекту. А якщо встановлено первинне захворювання, то вибираються необхідні препарати для його корекції.

Харчування – це основна частина терапії у хворих тварин із зайвою вагою. Зниження маси тіла вважається однією з головних умов, необхідних для позитивного результату в лікуванні діабету, через те, що при зниженні обсягу жирової тканини в організмі збільшується

сприйнятливості до інсуліну, як введеному – екзогенному, так і виробленому у тварини – ендогенному. Втрата ваги має бути поступовою – в межах 1-2% від маси тіла на тиждень. Для цього знижуються обсяги годівлі та вибирається необхідна дієта [3, 4].

Часто використовуються готові промислові корми для діабетиків, якщо немає протипоказань через супутні захворювання. Якщо проводиться інсулінотерапія, то оптимальний режим годування дворазовий – обов'язково після введення інсуліну плюс можливе додаткове годування на піку дії препарату (якщо обраний такий). Якщо кішка була привчена до частого дрібного годування, то режим харчування не вимагає зміни. У надмірно худих кішок на першому етапі дієтотерапії використовуються висококалорійні корми, знову ж таки, якщо до них немає протипоказань. Відповідно, єдиного стандарту годівлі немає, план харчування підбирається індивідуально для кожної тварини з урахуванням кількох чинників. За наявності правильного лікування у кішок можлива ремісія захворювання, навіть якщо інсулін застосовувався протягом кількох місяців, але при цьому не повинні використовуватися діабетогенні препарати і важливо намагатися уникати стресів, щоб не спровокувати рецидив.

Прогнози залежать від своєчасності звернення, обсягу змін та форми перебігу. Початковий етап лікування цукрового діабету завжди трудомісткий для власника, вимагає додаткових витрат часу, навчання виміру глюкози в крові, введенню інсуліну та поводженню з ним, зміни в особистому графіку життя, частих повторних оглядів у клініці та тісної співпраці з ветеринарним ендокринологом. Але це варте того, і результат виправдовує вкладення, оскільки кішки з діабетом можуть жити досить довго, у тому числі мати середню тривалість життя не хворої на діабет кішки або kota.

Ускладнений діабет, за наявності важкого стану – до коми, має обережний прогноз, а в деяких важких випадках несприятливий. Але стабілізувати пацієнта з комою можна і це успішно проводиться.

Профілактує цукровий діабет у котів дієта, особливо та, в якій знижено вміст жирів, спеціально створена для домашніх малорухливих та кастрованих тварин. Крім довічного контролю ваги важливий активний моціон і фізичні навантаження, також необхідний своєчасний огляд лікарем, проведення профілактичних обстежень, що рекомендуються, в середньому і літньому віці вихованця.

Висновки. Захворювання котів на цукровий діабет досить важке, але при постійному ветеринарному контролі, правильному годуванні та прийомі ліків ваш вихованець може прожити довге та цікаве життя!

Список використаних джерел:

1. Грищенко В. Д., Богатко Л. М. Діагностика та лікування котів за цукрового діабету. *Наукові пошуки молоді у XXI столітті. Актуальні проблеми ветеринарної медицини* : міжнародна науково-практична конференція магістрантів (м. Біла Церква, 18 листопада 2021 р.). Біла Церква : БНАУ, 2021. С.92-94.
2. Локес-Крупка Т. П., Цвіліховський М. І. Клінічні та морфометричні показники у свійських кота і собаки за наявності ожиріння, що зумовлено цукровим діабетом. *Вісник ПДАА*. 2019. № 3. С. 221–227.
3. Розумна Л. В., Каришева Л. П., Дев'ятко О. С. Цукровий діабет у котів (діагностика, лікування). *Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб тварин* : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої 30-річчю заснування кафедри терапії імені професора П. І. Локеса (м. Полтава, 23–24 жовтня 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С 95-96.
4. Морозенко Д. В. Цукровий діабет у свійського кота: клінічні випадки. *Єдине здоров'я – 2022* : матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 22-24 вересня 2022 р.). Київ: НУБіП України. 2022. С. 83-85.